

Oglasi, pripolana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cijenika ili po dogovoru.

Norve predbroju, oglašaj, bolje se napuniticom ili položajom pošt. štampice u Beču sa administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Iko list na vrijeme ne primi, neka to javi odgovornosti u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše »Reklamacija«.

Cekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

«Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari». Narodna poslovica.

Odgovorni urednik Jerko J. Mahulja.

Izdaje i tiska Laginja i dr. u Puli ulica Gletta 1.

Glavni suradnik prof. M. Mandić u Tretu

Izlazi svakog četvrtka o podac.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nipošto i ne tiskaju, nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake, 11 K 8-1, odnosno K 2 50 u pol godine.

Izvan carovine više poštarina. Plaća i utužuje se u Pul.

Pojedini broj stoji 10 h, za ostali 20 h, koji u Puli toli izvan lista.

Uredništvo i uprava nalazi se u »Takari Laginja i dr. Via Gletta br. 1. kamo otkuda se naslovljuju sva pisma i predpisa».

Delegati kod vladara na objedu.

Izjava dra Laginja.

I ove godine bili su austrijski i ugaraki delegati u dva puta pozvani u cesara i kralja na štov, prva polovica dne 11. decembra t. j. prošli četvrtak i to u cesarski dvorac Schönbrunn. One večeri bio je pozvan i naš zastupnik, koji je ove godine u austrijskoj delegaciji za Istru.

Poslije toga objeda ili bolje rekuć večere, jer počimlje u 7 ura večer, Njegovo Veličanstvo, kad se digno sa stola, držal razgovor sa delegatima, ne baš sa svimi, barem tako nije bilo ove godine, jer bi se vladar odviše utrudio. Ministar predsjednik dr. Stürgk predstavio je vladaru dra Laginja kao zamjenika zemaljskog kapetana za Istru. Njegovo Veličanstvo upomenulo je, da istarski sabor ne radi. Dr. Laginja: »Ne radi, ni neće moći raditi.« Cesar: »Škodali! Dr. Laginja: »Veličanstvo! ja mislim, da će u Istri trebat postaviti jednu državnu upravnu komisiju, snatožeću od jednog broja Slavuna i Talijana, a im dođu jednoga važnoga državnoga službenika. Gospodujuća stranka ne ima srca, da u autonomnih poslovih provede ravnopravnost.« Cesar: »Kako je u Istri inače, kakva je bila ljetina?« Dr. Laginja: »Veličanstvo u nekih krajevih prilično, a u drugih slabo. Baš pred par dana obradovala me je viest Visoke vlade, da je odlučila 60.000 K za ublaženje bijede u pazinskom kotaru. Trebali će još i druguda.«

Onu izjavu našeg zastupnika glede komesarista u Istri donese su bečki i druge novine, mnoge sa opaskami, te se stanje u pokrajini Istri u koliko se tiče autonomnih poslova tumači kao dosta kritično, a to i jest.

Austrijska delegacija.

Od izvješća, što smo ga podali u broju od 4. decembra t. god., obdrževali su razni odbori više sjednice, u kojih se je raspravljalo bile o vanjskoj politici naše države, bilo o proračunu vanjskog ministarstva i vojske i mornarice. S tim u savezu raspravljalo se u odborih također o odobrenju izvanrednih troškova, koje je uprava vojske i mornarice imala lanjske godine za djelomičnu mobilizaciju i za neke naprave vojničke, kojih da se je potreba uvidila prigodom lanjske mobilizacije, ali nisu stvari, koje su služile samo za lanjsku godinu, nego će rabiti i u buduću.

Troškovi lanjske mobilizacije računaju se obilo na 360 milijuna kruna, ali bolje upućeni tvrde, da je toga bilo i više, nego je to tim, da nije došlo do rata, već da se je očuvao mir. Slaba utjeha, kad je mir tako skup! Svi odbori, koji su imali raspravljati o stvari izvanjske politike, o troškovih za vojsku i mornaricu i za sve, što je s tim u savezu, već su dovršili svoje rasprave i podneli izvješća za

plenarne sjednice. Tako i odbor za vojničke izvanredne troškove, koji padaju na Bosnu i Hercegovinu.

Od 10. decembra naprijed nastavljaju se plenarne sjednice, u kojih je do sada raspravljano samo proračun za vanjske poslove i onaj za kopnenu vojsku za prvu polovicu 1914. god. Sa proračunom za izvanjsko ministarstvo ide zajedno rasprava o izvanjskoj politici ter o tom, hoće li se ministru izvanjskih poslova izjaviti puštenje ili ne.

U drugoj plenarnoj sjednici (prva je bila dne 18. novembra 1913) govorili su o izvanjskoj politici: Izvjestitelj markiz Bakoni (piše se: Bacquehem), koji je ponavljao svoje pismeno izvješće te je po običaju odobrio od svoje strane postupak naše diplomacije i predložio delegaciji u ime odbora, da i ona tako učini, a od naših strana govorio je delegat iz Stajarske dr. Anton Korosec. On je u svojem govoru izveo ovu misao: »Vanjska politika austro ugarske monarhije je samo politička, jer mora da ugadja Mađarom, a onda ne ugadja drugim narodima.« Uga dječak Mađarom, mora da bude dobra lakodjer s Italijom, jer su Mađari i Talijan od nekada dobri prijatelji izmedju sebe a proti ostalim narodima države. Neće biti mira ni jakosti unutra ni van države, dokle se država ne preuredi u trijalističku t. j. dok južni Slaveni od austrijske i od ugarske strane ne budu ujedinjeni i tim pojačani kulturno i gospodarsveno.«

U trećoj plenarnoj sjednici govorio je od naših delegat iz Dalmacije dr. Baljak, koji je stao zato, da se naš narod u ovoj državi ne ima proganjati za to što se rađuje uspjehu svoje braće po jeziku u Srbiji. Prikazuje jedan slučaj, kako su obitelji skoro unakšne jednoga nedužnoga čovjeka u Dalmaciji, obluženog radi ubodstva, dočim se je na koncu uspostavilo, da nije bilo ništa ni na njegovu štetu ni na štetu onoga, za koga su ga bili uzeli. Govor dra Baljaka odlikuje se umjerenošću sve do kraja, ali su koncu je zasolilo, izjavivši, da ako vladini ljudi budu uvijek samo govorili, da oni vole naš narod, a ne budu za njega dobro radili, onda će im narod reći, kako u tih slučajih običaje: »daj vam Bog sve ono, što vi nama felite.« U toj sjednici govorio je također bivši ministar predsjednik dr. Beck, takući se svih važnijih pitanja. Razlagao je, kako bi se u našoj državi ipak sve narodnosti mogle smiriti, kad bi se razumno upotrebili zakoni na njihovu obranu. Osvrnuo se također na irrijalizam, o kojem je govorio dr. Korosec, ali iz njegovih riječi vidi se, da o trijalizmu ne ima ni neće da ima jednoga pojma kao dr. Korosec. Dr. Beck izrekao je u tom svom govoru vrlo lijepih nazora.

U sjedećih plenarnih sjednicah austrijske delegacije govorili su znamenitiji govnornici njemački, češki i poljski i socijalni demokrati raznih narodnosti. Kao jedina nit vuče se kroz sve te govore misao, da neke

države te troškove mogu lakše podnositi, jer su bogatije, ali da naša zemlja neće na dugo moći podnositi bremena, ako bi se troškovi imali povećavati samo za vojnike i njihove potrebe. Nu opet svi se smiruju kad pomisle, da se i druge države okolo nas naoružavaju do zubi. Kad je tako, ne može naša država da ostane bez vojske i oružja. Svakako je glavna stvar, da ne bude rata a lakše je da ga ne bude tad, ako neprijatelj zna da si dobro oboružan, jer se onda sve jedan drugoga boji. Zalostno je, da se mir mora skupo platiti, ali je ipak bolje tako, nego da je rat. Češki socijal Vanek postavio je predlog u sjednici od 13. t. mj. neka vanjsko ministarstvo stupi s drugim državama u do govore za jednu pogodbu ovako: 1. Austro-Ugarska država veća se, da neće držati oružano silu proti drugim ni napadati ni koga; 2. druge države se veću, da neće napadati Austro-Ugarske. Naš zastupnik dr. Laginja upao mu je u rječ: »A što bi imalo slijediti u trećem članku, ako druge države nebi riješi držale, pa bi na nas navale, a mi nebi imali vojske?« Svejedno je naš zastupnik podupro kao fest taj predlog Vanekov, neka se vidi, hoće li se što u tom smjeru moći postignuti.

Bosanski odbor austrijske delegacije raspravio je proračun o izvanrednih vojničkih potrebstinah u Bosni i Hercegovini i proračun za prvu polovicu 1914 i predlog za odobrenje onih iznosa, za koje je preoračun lanjski proračun za vojsku i izvanredne naprave vojničke u Bosni i Hercegovini. Običaj je tom prigodom, da se bosanski odbor bavi svimi pitanjima, koja se tiče uprave tih dvih zemalja. Predsjednja delegacije raspravljale su o tom oktobra 1913. Izvjestitelj je tada bio naš zastupnik prof. Vjekoslav Spinčić. Ove godine je izvjestitelj u bosanskom odboru opet naš zastupnik i to dr. Laginja, jer sve druge stranke drže, da je po neki način pravo dati izvješće o Bosni zastupniku iz južnih slavenskih pokrajina, koji je po narodnosti najbliži Bošnjaku i Hercegovcu.

Bosanski je odbor raspravljao u duge četiri sjednice. Obširni nacrt izvješća dao je izvjestitelj u sjednici od prekjucer (utorak 16. decembra), te će se do malo dana raspravljati u plenarnoj sjednici. Iz vješće bosanskog odbora barem u glavnih točkah dati ćemo našim čitateljima na znanje u jednom od slijedećih brojeva.

Iz carevinskog vieća.

U Beču, dne 14. dec. 1913.

Netom minuloga tjedna imalo su sjednice delegacije, austrijska i ugarsko-hrvatska i njihovih odbori, nadalje i neki odbori gospodarske i zastupničke kuće. Ova posljednja imala je samo jednu sjednicu. Bilo je to u sriedu dne 10. t. m. Sjednica bje određena za 11 sati. Rusinski zastupnici nisu došli, da se raspravja

dnevni red, naime novela o ličnoj dohodarini. Imao je još govoriti izvjestitelj manjine i imalo se glasovati o pojedinim paragrafima. Rusini počeli su zviždali i lupati, sjedeći na svojim mjestima. Zviždali i bučili su tako, da bijaše upravo za oglušiti. I sami su si u uha dali pamuka, da se prevede ne čuju. Predsjednik i neki podpredsjednici, kao i gospoda ministri sjedili su na svojim stolicama i bučljili u slušine, drugi zastupnici su pogledali, pak bježali da ne ogluše. Ta bučna muzika trajala je kakova dva sata, poslije koje se je sjednica pretrgnula i sastao zbor starješina. Ovaj je nakon duže vremena odlučio, da se sjednice zastupničke kuće ne drže do 18. t. mj. i tako dade vremena Poljacima i Rusinim zastupnicima u Lavovu, da rasprave reformu izbornoga i zemaljskoga reda za Galičiju. Rusini naime neće da dozvole redovit rad u zastupničkoj kući, dok se ta reforma ne napravi. Sa svoje strane su za to Rusini privolili, da govori glavni izvjestitelj za promjenu zakona o ličnoj dohodarini i da se o tom glasuje. To se je dogodilo u večer od 7. do 9. Drugi dan moglo se je vidjeti, kako su Rusinski zastupnici razbili kakvih 8 pulteva, izrjavavši njih pokrove, da mogu lupati po klupama.

Zastupnik Spinčić se razgovorom podnirao je u toj sjednici pet raznih interpelacija:

1. Radi neznanja hrvatskog i slovenskoga jezika sa strane jednog žandara na pokus u Podgradu, koga se tamo drži usupor prituzbe, već prije više mjeseci podnešene.

2. Radi ne poznavanja hrvatskoga ili slovenskoga jezika sa strane nadzornika žandarmerije u Volo-kom kotaru.

3. Radi nepoznavanja jezika pučanstva kotara Voloskoga sa strane jednoga u novije doba kod c. kr. kol. poglavara u Voloskom namjestenoga kmetičkoga činovnika.

4. Radi toga što je kolar-kim poglavrom u Poreču imenovan muž, koj ne pozna hrvatskoga jezika, te neće moći obćiti sa ljudima i ličućama hrvatskoga pučanstva onoga kotara.

5. Radi toga, što su pitomeci naučice škole u Malom Lošinju dne 1. t. mj. uličama toga grada klicali povike i pjevali pjesme, kojima se medju ostalim vrijeđa hrvatsko narodno čustvo diela gradskoga pučanstva. U interpelaciji dozirva se u pamet, kako se je prije nekoliko godina baš u Malom Lošinju, kao i u Cresu, hrvatskoj mladeti prepovrijedilo pjevati na otvorenom hrvatske pjesme, koje nikoga ne vrijeđaju, i kako je čak jedan redar ubio mladica Hrvata samo s toga, jer je hrvatski uvjao; te se pita g. ministra unutarnjih poslova, kad će već konačno austrijske oblasti u Primorju, naročito u kotaru Lošinjskom početi postupati jednako i prema zakonima sa pripadnicima obiju narodnosti, hrvatske i talijanske.

Učiteljsko pitanje u Istri.

Potrebno je, da i naša javnost doznade, što traže naši učitelji u ovo doba sku poće. Čuje se često puta sa strane, od koje se baš ne bi smjelo, da su učitelji od god. 1908. ovamo dobro plaćeni, te ne treba da jidaju. Sigurno je, da su slično obavijestili ili da u obće ne poznaju naše stanje. Uzmimo, da lakše razumijehmo stvar, kojegod vrst činovnika sa istim kvalifikacijama, pak ćemo vidjeti, da su učitelji u plaćama veoma daleko za njima. A tko više učini za narod? Ali pustimo činovnike, uzmimo podčinovnike, pak makar i c. kr. žandarje, financu i „fanle“ (sluge). „Daj, daj“, reći će tko god, „ne pretjeravajte!“ Činjenica je, da su oni puno na boljem, i što se plaće tiče (računi su jasni) a i drugih okolnosti. Oni su po najvećim dijelom u gradu. A u gradu se puno lakše živi nego li u selu.

To bi bilo jedno, a drugo je, da su naše plaće uredjene tako, da nije nikomu na čast (je prava sramota). Nije li to strahovito, da ima puno i puno slučajeva, da učitelj sa 20 godina službe ima manju plaću, nego li njegov drug sa 5 godina službe. A da bude još vrhunac nepravde, oni sa 5 godina službe imaju lakši posao, jer je na višerazrednici, a onaj drugi na jednorazrednici.

Ne, ne, to ne ide! Neke se naši zastupnici zamisle u ovo pitanje i neka nastoje, da se ovaj nepravdani zakon prekroji. I još nešto. Ona bezmislina o predlaganju trojke po mjesnom školskom vijeću i po obć. zastupstvu ima u sebi toliko tragičnosti, da i nju treba dignuti, a ponajviše dokle ne budemo imali narodno vijeće po čestom uzoru. Je li to pametno, da imadu neospobni ljudi odlučivati o sposobnim učiteljima, koji bi bio bolji za njihovo mjesto? To se u nijednom slučaju, oim gdje gdje za župnika ne prakticira. A kako može talijansko školsko vijeće, odnosno občinsko zastupstvo, da pravdao predlaže trojku za hrvatsku školu? Tu se onda traži, koji je manji i milatiji Hrvat, ili možda renegat (i to je kod nas moguće).

Ova sva nas tišti, i zato diletmo svoj glas protiv nepravde i pozivljemo naš narod, da se počne već jednom bolje zanimati za svoju školu i učitelje, jer je škola prvi svjet obitelji svakoga naroda. A ovo je izneseno baš sude, jer početkom buduće godine dignut će se čitavo učiteljsvo Istre, da traži svoja prava Učitelj.

Pogled po Primorju Puljsko-Rovinjski kot.

Našim predplatnicima i dopisnicima. Radi pokreta slagara i ostalog tiskarskog osoblja radi povijesna plaća i drugih političkih u novoj tarifi počam od 1. siječnja 1914., nastao je između ovih i gospodarara tiskara spor, jer gospodari nisu htjeli podpisati nove tarife a slagari popuštiti. Slagari su radi toga namjeravali 13. o. m. dati gospodarima četirjadneveni otkaz, ali gospodari su ih pretekli, te su slagarima taj otkaz dali već 6. t. m. To se dogodilo većinom u svim tiskarama ove polje morabije. Slagari su na to već u prvom tjednu otkaza počeli a protivnom razlikovanjem, te je tako nastao zaostaj u tiskarskim radnjama, što su očutili osobito novine, koje su počele izlaziti sve u manjoj obliki i u smanjenim sadržajima nerodovito, a nekoje da pače prestale izlaziti.

Tako se dogodilo a našim listom protiv tjedna a i ovim brojem, koji izlazi danas u petak. Zato budućih broj nateg lista neće moći izlaziti, jer kako spomenemo, dne 20. o. m. cijelo

tiskarsko osoblje izstupa iz tiskare.

Radi toga, stavljajuć to našim slovničim predplatnicima do znanja, umoljavamo je, da ove okolnosti uvaži, kao što i naši poštovani dopisnici neka imaju na umu ove neugodnosti, ako im nisu njihovi dopisi izšli u listu.

Nadamo se, da će se ovaj nemili spor doskora isgladiti, te će onda uredništvo nastojati, da nadoknadi predplatnicima, neizišle brojeve.

Zahvala prosvj. biskupa. Porečko-puljski biskup prosvj. gosp. dr. Trifun Pederzoli putem občine puljske zahvaljuje najzračnije svemu građanstvu Pule na iskrenim iskazima ljubavi i susretljivosti prigodom njegovog višestruženja u Puli dne 8. t. m. C. k. povjerenik občine puljske stavlja u ovim putem do znanja građanstvu Pule naše narodnosti.

Predavanje u Nar. radničkoj organizaciji. U subotu dne 20. ov. m. u 8. sati večer nastavlja dr. Rudolf Pederin u dvorani N. R. O. svoje predavanje „o ustavnim zakonima austrijskim“.

Rasprijava protiv našom uredniku. Porotna rasprijava radi prestupka tiskopisom protiv našeg urednika, koja se je imala obdržavati pred okružnim sudom u Rovinju dne 16. t. m. bila je odgođena radi bolesti našeg urednika na temelju lječničke svjedočbe. Ne znamo tko ni kako, ali ipak netko nije htio vjerovati toj lječničkoj svjedočbi, pak se je okružni sud u Rovinju dao u ponedjeljak 16. t. m. putem odvjetnje c. kr. policije informirati o bolesti našeg urednika. C. k. policija mogla je tek potvrditi navode lječničke svjedočbe, jer je naš urednik bio još tada u postelji, premda je policija mogla to konstatovati tek po jednom svom agentu, pak se samo čudimo c. k. okružnom sudu, da daje konstatirati bolesti po jednom lajku, dok ima na raspolaganje ovog sudbenog lječnika strukovnjaka.

Prijateljima našega urednika pak javljamo, da mu je bolest krenula znatno na bolje, te je počeo već izlaziti na zrak.

Onda o kradjama na puljskoj obćini. Kako smo već javili, vodila se protiv tjeđan pred porolom u Celovcu rasprijava protiv talima na puljskoj obćini Galante, Filinich & Co. U petak je proglašena ouda, kojom se Galante, koji je pokrao nam 60.000 K, odsudjuje na dvie godine tamnice, uručavani mu 20 mjeseci izdržnog zatvora, tako da će učiniti još oim 4 mjeseca zatvora. Ostali obituznici su rješeni.

Ovdje nam došli na um priča pod imenom „Društveni moral“: Kad netko ukrade milijun, on je financijski genij; tko polovicu, časte ga kao mudra čovjeka; tko umakne sa sto hiljada — prepređen je čovjek; tko pedeset hiljada — bio je nezrean u svojim poslovima; kradja od dvadeset hiljada je nezakonitost, a tko ukrade deset hiljada, taj je zanešeni špekulant. Kradju od pet hiljada nazivamo prosvjerenjem, a od jedne hiljade prevarom. Tko ukrade sto kruna, taj je drak, a tko ukrade deset kruna, svatim je običan lopov. A tko od gladi ukrade prsut ili hljeb — taj je prepačica i društveni smet.

Hrvatske zabavice u Puli. Radi odmakla Jobe, nisu mogle č. sestara sv. Križa ove godine otvoriti zasnovanu djevojačku školu, ali ako Bog da, biti će to u budućoj školskoj godini u većem obsegu i na široko zanimljivo osnovi. Sada su vrijedne i rodoljubne čestite sestare otvorile hrvatske zabavice za dječicu obojeg spola, koje pohađa voliti broj naših matička. Imali smo prilike već kod nekih matička opaziti lijepe uspjehe nama toli potrebna škole, postignute u sve kratke vrijeme njenog obitanka.

Radi toga ponovno pozivljemo sa najtoplijom preporukom sve naše roditelje

da svoju djecu, tu radost svoju i naroda našeg upišu u dječje zabavice č. sestara, gdje će u njeznoj dobi naučiti se ljubiti majčin jezik i u njemu, blagosivljati svoje roditelje i cijeli svoj hrvatski rod a anglosko srce zagrijavati milim hrvatskim pjesmicama i igrama za svoj lijepi hrvatski dom i rod.

Hrvatsko zabavice nalazi se u zgradi č. sestara sv. Križa u ulici Sissaño (villia ex Stipek).

Krasan načelnik! Kod obnove procesa protiv tate i seapar Galante i dr. u Celovcu, izjavili su računarski strukovnjaci, da si je bivši puljski načelnik dr. Varetton uručivao silno velike svote za putne troškove, dnevnice itd. Posto je dr. Varetton član talijanske vladajuće klase u Istri, zalimo o tome čuti mnijenje puljskog koritara i porečkog jaslara. Napried gospodo poštini novinari, kako opravdavate lopovštine vatih prvaka i kotovodja.

Prerađan ratno mornarice u austrijskoj delegaciji. U izvješću odbora za proračun mornarice nahodi se među drugim također izvatak govora istarskog delegata zastupnika dra Luginje i izjave admirala zapovjednika mornarice i izvjestitelja odborova obitrom na taj govor. U izvješću su također tiskane četiri resolucije, što ih je predložio naš zastupnik u pogledu povećanja plaća radnikom, u pogledu boljeg umirovljenja predradnika, pak glade premija i drugih politička onim; koji moraju služiti pri mornarici preko tri godine.

To ćemo sve potanko izvesti iz službenih izvještaja u jednom od sljedećih brojeva našega lista. Doznajemo i možemo pouzdano javiti već sada, da su izjave i predlozi, što ih je naš zastupnik učinio u odboru delegucije za poslove ratne mornarice, učinili na sve krugove vrlo dobar utiak.

Is Medalina. Kako smo vam javili u predprošlom broju „N. Sl.“, otvorilo nam je u nedjelju dne 7. t. m. hrv. slov. akad. društvo „Istra“ knjižnicu uz malu plaću svecanost. Pošto je sokoška glazba zasvirala nekoliko komada i time okupila u sokoškoj dvorani dične Medulinice, progovorio nam je tajnik „Istre“ g. Mijo Iračo o koristi, što nam ih pružaju pučke knjižnice. Ne vrijede danas handžari ljudi i ubojita zrna, danas vrijedi čisto i plemenito srce te bistar razum. Predočio nam dokazima is povjesti, kako mora narod manje kulturno uvijek podleći onomu više kulturnomu, a da se ta povjesna činjenica ne pokaže i kod nas Hrvata, to li onda, dostojni upomene naših velikana Gaļa, Dobriše, Stromayera, moramo knjižnicu krenuti put do prosvjete, a od prosvjete do zlatne slobode.

Iz tajnikova govora progovorio nam je senior „Istre“ svršeni pravnik g. Martin Klunčić, preporučujući nam toplim riječima, da čijelimo ovu veliku dobrotu. Mo nam pružiti naš mladi akademikari, te da čijelimo sad sa dugih zimskih večeri. Naš nam je pako župnik vlač. g. Luka Kirac spomenom, kako može i radnik postati apostolom narodne svijesti. Taras Sevcenko je, premda protiv radnik, otkrio svijeta maloruski narod, a Maksim je Gorkij, premda nije polazio visokih škola, jedan od najboljih ruskih pripovjedača. Dakle net se bude ovo oduslavljenje za knjižnicu samo bijesak. Mo nastoro nestane, već neka ljubav za knjigom obuzme srce naših radnika — onda ćemo tekar moći s ponosom govoriti o Njejoj našoj domovini. Iza kako su govorili naši vriedni učitelji g. J. Demarin i g. Zmak, krasoslovio nam je tajnik „Istre“ pjesmu Katalinčeva prigodom smrti istarskog mučenika Otavrija Ostormana, jer nam baš ta pjesma odale sve ovu tragediju, koja je kroz stoljeća i stoljeća pružila naš hrvatski narod. Iza kako je glazba odvirala srpsko kolo — takvako je tajnik

„Istre“ svim prisutnima, što su toj krasnoj svecanosti prisustvovali. Vrijedno je spomenuti, da se tu skupilo cijelo narodno učiteljsvo iz Medulina, uz spomenute gdje Barbalčić, te iz Ljuzjana g. Zucccon, g. Frlić i gdječ Urvadić, a vidjeli smo i gdječu Milič, učiteljicu u Barbanu. Obzirom na navješćeno možemo s ponosom utvrditi, da će hrv. ta svecanost ostati u trajnoj uspomeni; hvaleći „Istru“, što nam je tu riječju ugodnost i svecanost priredila. Medulinac.

Za Družbu. Gosp. Petar Orlić iz Punta, daruje za Družbu sv. C. i M. prigodom vjenčanja gdječe Turato Jele sa g. Antončić Petrom u Omišlju K 10.

U veselom društvu prigodom konstituiranja polit. mjestnog odbora u Omišlju sabralo se za Družbu sv. C. i M. K 10.

Gospodin Pero Premuda, umirovljeni sudbeni vijećnik u Zagrebu, šalje kruna 10 kao svoj ovogodišnji prinos Družbi. Zivili!

Bošinjski kotar

Veliki Lošnj. 15. decembra 1913. Ovamo je dopro glas, da je učitelj tal. pučke škole na Unjama, poznati Nerexinac Ruconelli došlo pod dječipolnaru istragu, jer je kao odgovjitelj djece držao „vrlo moralne“ konferencije odraslim djevojkama, pa je htio, da se to i sorno prikaze. Ali talijanski kot. školsko vijeće ovdje u Lošnjaju smatra to malenokću, jer se radi o njihovom dobrom učitelju Ruconellu, koji kako se čini ima i drugih na radu. Sva je prilika, da će se školsko vijeće zadovoljiti time, da mu se podijeli najblaži ukor. Čudimo se, da mu gosp. Brida nije poslao pohvalu. Kad bi se radiilo o Hrvatu, više smo nego sigurni, da bi kot. školsko vijeće u druge dipie udarilo. — Nego ima i još nešto ovdje kod nas, za što kot. školsko vijeće ne zna, ne čuje i ne će da vidi. Pred nekoliko mjeseci su djeca ovdasnje talijanske pučke škole (recte Cozoli) veselo poskakivali jedan drugomu pripovjedali: „ogji se nato ali maestro li flo“, a u školi, kažu, da su djeca direktuo pitala učitelja: „Mor maestro, come ve se chiama li flo“. Gospodja Piansello, kažu, da je svjetovala i nagovorila kuharicu Rudijevu, te bi svoj služaj prijavila c. k. kot. sudu u Lošnjaju. Rasprijava čini se, da je bila provedena i g. učitelj Petrina čini se, da je pozvan, da se meritorno izjavi. Direktor Martinolich je već g. nadzorniku Bridi prikazao stvar u lijepom svjetlu, pa naravski nema razloga nego za kakovu nagradu i podpora radi obiteljskih neprilika. Prosit! Ovuda je sve moguće.

Voloski kotar

Bečičinca u Lovranu. U nedjelju dne 21. o. m. priredjuju djeca društveno zabavista i hrv. pučke škole u prostorijama kavane „Central“ Dječju zabavu su dobrovoljno sudjelovanje gudačkog seksteta lovranske narodne glazbe. Početak točno u 8 i pol sata po podne; ulazne ciene: sjedala 1 K, stajala mjesta 40 para.

Budući da se zabava priredjuje u korist siromašne školske djece, primaju se preplatnina sa zahvalnošću.

Pazinški kotar

Prva glavna godišnja skupština Narodne Čitaonice u Cerovlju, biti će dne 6. janara 1914., u 4 sata po podne uz sljedeći dnevni red: 1. Nagovor predsjednika. 2. Izvješće tajnika i blagajnika. 3. Izvješće progledača računa. 4. Biranje novoga odbora. 5. Slučajni predlozi.

Javanje o važnosti čitanja dobrih knjiga i novina. Ako u određeni sat ne bi došao dovoljan broj članova, držateli će se druga skupština 1 sat kasnije uz koji mu drago broj članova. Preporuča se p. n. gg. članovima i prijateljima iz okolice, da u što većem broju dodju na ovu skupštinu.

Porečki kotar

Iz Lovrečice. Eto nam već druge godine, što nam se ponosno diže u našoj Lovrečici „Slavinska“ skola, koju nam je podigla naša mila „Družba“.

Ova naša svetinja je Talijancima tren u oku, ali što nam ne smeta. Malena je, ali hrabra! Pogledaj li samo onu mlitu dječicu, kako redovito vesela lica stupaju u skolu kao mladi sokolici, srca ti zaigra pomisljajući kako će danas sjutra ovi mladi sokolovi čvrsto braniti i držati svoj materski jezik; da im ga tudnji ne ugrabi. A kako i nebi veselo stupali u skolu, kad u njoj čuju onaj mlili jezik, kojega im je majka usadila u „Slavinsko“ stca. Nas se seljak ne boji više svojih protivnika, koji su ga više puta na razne načine strašili, samo da bi zatajili i baclo pod noge svoju najmiliju svetinju — jezik.

Narodna naša se svijest siri i učvršćuje upreko našemu dšmaninu. Veselje mora čovjek obitavati kad čuje, kako se širilo naokolo veselo ori naša narodna pjesma. Osobito u večer, kad sve miruje, samo osjećaj strujanje morakoga zraka, a pjesma se naših mladića, što prolaze na večernje tetajere rasprostranjuje svud uz obalu morskou po cijeloj Lovrečici.

Imademo naše „Zabavno Društvo“, koje nam lijepo upjeva i napreduje. Polagano koracamo, ali čvrsto i složno. Držimo se one naše stare narodne poslovice: Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokrvari.

Ova je godina bila rodna u ovim krajevima. Seljak je dobio svega u obilju, a navlasito dobru kapljicu. Nati bi se trgovci mogli obraditi na ove strane: Lovrečicu, Bečaniću, jer bi po cijeni dobili dobrog vina. Cijena je u ovim mjestima po 35 do 50 K hl a i cijeni je. S toga bi bilo dobro da trgovci pokupuju od našega seljaka onu čistu naravnu kapljicu.

Koparski kotar

Lančić, dne 8. decemb. 1918. Zlostna vijest. Danas odpratismo do hladnog groba nateg obća znanog obćinskog savjetnika i čelik narodnjaka Buždon Ivana.

Bio je čovjek samouk. Pred mnogo godina postao je čitateljem „Naše Sloge“ i čuvajući u prijatnijim vremenima svoje stado ovaca; pozdravljalo ga jutarnje sunce na gorama natim se „Slogom“ u ruci. Kao mnoge naše ljude u Istri, tako je i njega ona privela u kolo narodnih borica.

Bistra uma, ahtvalo je odmah na narodni pokret, prionuo uz njega i bio mu je marljiv suradnik do prerane smrti svoje. Njegova odrještita riječ i njegovo zdravo shvaćanje našlo je posvuda odziva. Naš Kras gubi u njemu jednoga od najboljih svojih trudbenika, buzetaka občina svog vrnog zastupnika, naša posujilnica marljivog odbornika, kot. sud skrbnog povjevenika, zdravstveni odbor zauzetog predsjednika a čestovni odbor svoga odbornika.

Spravod njegov bio je takav, da se ga ovdje ne pamti. Uz opće prisustvovanje domaćeg naroda vidjeli smo zastupnika političkog društva g. dr. Trinajčića i nadučitelja Matanica iz Pazina, občina Buzet bila je zastupana po gg. Sancinu, Buzet Franu i obć. tajniku Brmbolčiću, kot. Sad po svojem predstojniku g. dr. Milčicu a občina Roč po načelniku g. Paršetiću us više obć. zastupnika. Nadalje vidjesmo g. šuplika Elnera, kot. šumara Draščića i mnoge druge.

Nad otvorenim grobom oprostilo se od njega u ime domaćega pučanstva vel. g. župnik Vrbka, u ime občine g. Sancin a u ime kot. Suda g. dr. Milč. Svi govornici naglasilo pokojnikove zasluge za naš Kras, njegovu radinost i njegovu odrješito narodno osvjeđenje. U njemu gubimo čovjeka, koga ćemo pogriješiti još dugo iza smrti njegove.

Vječna spomen njegovu imenu.

Još nisu bili spuštenu u crnu zemlju zemni ostanci pok. Buždon, već nam kruta smrt ote i drugu žrtvu. Naglom smrću preminu danas sin rodoljubne obitelji Buždon „Jakomelić“, čovjek saama mlad, radin i zauzet veoma za narodnu stvar.

Obim obiteljima na teškim gubitcima naše iskreno saučestće.

Za Družba sv. C. i M. darovala je posujilnica u Lančiću, mjesto vjenca na odar svoga odbornika Ivana Buždon K 50. Prigodom vjenčanja Grbac Antona i Grbac Matije u Lančiću sabralo se za Družbu K 4.10.

Piran. Dne 10. decembra bila je sjednica obćinskog zastupstva u Piranu, gdje se je odlučilo o proračunu za god. 1914. Načelnik dr. Fragiaco mo je predložio, da se u poresnoj obćini Piran digne obćinski namet na zemljinu za 50 po sto više nego god. 1918. Mnjajina je predložila; da se svi obćinski nameti dignu za 50 po sto, tako bi trgovci i poljodjelci nosili iste terete. Prodru je predlog načelnika, koji je svoj predlog ovako motivirao: da ima u gradu Piranu 8000 stanovnika a u okolici 4000. Te 4000 stanovnika da su njihovi „protivnici“. Još je napomenuo, da su se zadnje vrijeme poljodjelci jako pomogli sa svojom zemljom, za to neka oni plaćaju, jer obćini pogibelj da prodru u grad, kad su već i onako na vratima grada. Gale-rija je počela na to vikati „a onda za Mo ste Vi gospoda prodali zemlju?“

Iz ovoga se vidi, kako je dr. Fragiaco mo potvrdio, da u poresnoj obćini Piran ima 4000 Slavena; ako se ubroji još one iz Kastela, Sv. Petra i Savudrije, ima ih još 5000. Ukupno dakle 7000 Slavena. To su njihovi „protivnici“, tim treba dignuti namete, da ne prodru u grad. Da bi nas samo ovako brojili kod popisa pučanstva ili kad treba dignuti kakvu skolu, nego mi smo samo za našet dobri. Manjkalo je još samo to, da se gospodin načelnik digne, pa da reče onako po domaću: „poga čavo!“

Ispravak. U zadnjem broju podkrala se pogriješaka u „Zahvali“ za blagop. gosp. Nika Matejčića, te ima biti: obćini za prekrasni vijenac: „vrlo narodnjaku“.

Is Buzeta. (Sv. čestitog narodnjaka. Talijanske mudroslje.) Javljamo zlostnu vijest, da nam je dne 4. decembra umro u Buzetu naš. Niko Matejčić, rički patricij, od više decenija nastanjen u Buzetu, gdje je junackom postojanošću odolijevao, osobito u prvim vremenima narodnog probudjivanja, svim spletkama i progona buzetake lake Mlečića. U njegovoj kući sa- stajali su se prvi borci u gradu, tu su se sokolili i na djelo pripravljali. Bio je oduševljen narodnjak i borac, dobra duša i plemenito srce.

Dragom pokojniku bude duga i harna uspomena u našem istarskom putu!

Imamo krizu i u našoj obćini. Načelnik se je odrekao, ali njegov odstup nije još služben. Kriza u Roču, kriza u Buzetu, starost izumije a mladost je apatična. U tim krizama love u mautnom bumeraku i ročki Habegari, truju i zaluđuju narod. Dobro je to, jer će naše prenuli iz mrtvila i osnažiti mnogo toga gnjiloga u našim redovima.

Nati Mlečić, ina kako namagjarite čestitog Barzina pričama o protivnom talijan- stvu Humtine i Sv. Nadjelje labanar, odučite da rivendiciraju za mater zemlju

i buzetaki Kras. Do mala će, vele, Barzini i Gajda pisati i dokazivati, da su čiči naj- čistokrvniji Talijani, pohvaćeni od slaven- skih agitatora, koji su u Istri, podporom austrijske vlade, imali svu vlast u rukama a rubalja da im se ni broja ne zna. I tako će se otkriti Europi i cijelom civili- zovanom svijetu, da Lančić nije nego grubo iznakaženje Nilina, da Babin dub nije nego jednostavni prevod starinskog imena grada: Il rovere della nonna a da se Podgacze ima do konca svijeta zvati svojim pravim imenom: Soltobraghe ...

Razne primorske vijesti

Izbori u Hrvatskoj. U utorak 16. o. mj., tako javljeno, obavili su se izbori za hrvatski Sabor u Hrvatskoj-Banovini. Toga dana imalo se je izabrati 88 zastupnika, koje bira narod. Izbori su prošli dosta mirno po svuda, te nije bilo ljudskih žrtava, kako se to događalo za banovanja zloglasnog magjarskog grofa Khuena-Hedervarya, tog bezdušnog krvnika hrvatskog naroda.

U utorak izabrano je: 19 od stranke prava, 9 frankovaca, 3 seljačke stranke, 46 hrvatsko-serbske koalicije (stav. mladi magjaroni), 19 magjaronina (stari magjaroni), 2 nezavisnog kluba (stari magjaroni), 1 izvan stranaka. Potrebno je 4 uza izbora, koji su se obavili 17. o. mj. Pri ustim izborima izabrani su 2 od stranke prava i 2 od hrv.-serb. koalicije.

Po tome će u hrvatskom saboru biti po strankama: od hrvatsko-serbske koali- cijie 47 zastupnika, starih magjaronina 19, od stranke prava 14, frankovaca 9, od seljačke stranke 3, od nezavisnog kluba 2, izvan stranaka 1.

Pošto u hrvatskom saboru sjede još 22 virilista, koje ne bira narod, tada će s ovima, hrv.-serb. koalicijom i stariim magjaronima imati vlada većinu od 81 zastupnika. Jedna Banovina pod magjar- skim koptom!

Odluke Njeg. Vel. car i kralj Fran Josip I. podijelio je učitelju u c. kr. kaznioni u Koprnu g. Matku Kristofču sličnu kaznu s krizom u zaloge. — Čestitamo!

Prezanti izlazili listovi. U Trstu prestali su izlaziti, koliko nam je do sada poznato, radi pasivne rezistencije slugara: slovenski dnevnik „Edinost“ i službeni list „L'Osservatore Triestino“. Ti će listovi opet izlaziti, čim prestane rečena re- sistencija.

Ustrojenje „Hrvat. školakog društva u Trstu.“ Od tamno nam pišu: Odbor „Podružnice Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“, pozvao je posebnom okru- žbenom Hrvate na sastanak za dne 7. c. m. u prostorije „Dalmatinskog skupa“, da kojemu se je imalo proglasiti raspust rečene podružnice i ustrojiti novo društvo pod imenom „Hrvatsko školako društvo u Trstu“. Raspustili se je imalo podruž- nicu i ustrojiti novo društvo radi toga, što se nije moglo na temelju podružničnih pravila ustrojiti u Trstu hrvatsku pučku skolu, za kojom tebe već duže vremena trčanski Hrvati i koju kane ustrojiti pu- tem novoga školakoga društva.

Na sastanku rečeno dana skupio se je znatan broj trčanskih Hrvata, ponaj- više hrvatske inteligencije grada Trsta. Sastanku je predsjedao namjesto bole- stnoga predsjednika podružnice g. M. Man- dića, podpredsjednik iste g. prof. Stjepan Čubrčević, koji je podvrgao srdačno sve prisutne i rasložio vrhu sastanka.

Pošto bijaše odgošen raspust podruž- nice i nakon odobrenja novih pravila za školako društvo, prešlo se je na izbor no- voga odbora školakoga društva. U taj odbor bijaše izabrali sljedeći članovi, koji se ovako konstituirale: Predsjednik prof. Matko Mandić, nar. zast.: I. podpredsjednik Petar Hlastić,

pomorski kapetan; II. podpredsjednik dr. Fr. Brčić, odvjetnik i nar. zast.; I. taj- nik: dr. Josip Jedlowski, odv. petovodja; II. tajnik Benjamín Deprato, učitelj; I. blagajnik Josip Costaperaia, arhitekt; II. blagajnik Josip Heneberg, direktor; odbornici: dr. Lj. Čiković, prof. i dr. Zv. Bjelovučić, odv. petovodja; nadzorno vi- deje izabrani su: Filip Ivanšević, prof. Stj. Čubrčević i dr. Josip Giacconi; u obr- nutoj službi: doktori F. Wolf, Tomašić i Kratulović, zadržajnici, Dr. Fr. Korsano i Ante Perić.

Ovim sastankom i novim izborom učin- njen je znatan korak k postignuću toli uživenog cilja, ali pri tom te zamijemo sustati. Sada se moraju dati na posao svi hrvatski rodoljubi u Trstu a da us- mognu čim prije slaviti otvorenje hrvatske pučke škole, dotično za sada dječjeg ka- bavišta.

Dr. Drag. Pellkau, specijalista za kožne, venerične i tenake bolesti, otvorio je privatni ambulatorium u ulici Giulia br. 5, I. kat. — Ordinira od 2—3 1/2, po podne izim nečijeje i blagdana.

Slavensko bogoslužje u Istri.

Pod ovim naslovom izahli su u posebnoj brošuri članci o Slavenskom bogoslužju u Istri, što su izlazili u podlistku „Naše Sloge“ iz pera V. S., odličnog i zaslužnog pobornika naših prava u Istri. U ovoj brošurici dodano je par glava, koje nisu bile tiskane u podlistku. U toj knjizici prikaziva se točno progonsiva i obrane slavenskog bogoslužnog jezika u Istri i pravo od starine našega naroda na tu povlasticu. Ova knjiga će dobro poslužiti svakomu, osobito sada, kada se počelo proganjati glagolice u Splitškoj biskupiji. Knjiznič, koje običte 259 str. dobiva se u Tiskari Luginja i dr. u Puli, a stoji brodir. K 1, podlistnik 20 p više.

Javna zahvala.

Ovim putem zahvaljujem svim štitni- snancima i prijateljima, koji su mi izra- zili svoje saučestće prigodom nenadane smrti moje nezaboravljene i neprejalje; te majke kao i surjakinje, učiteljice u Janjini (Dalmacija).

Pula, 18. decembra 1918.

Josip Baselli.

Pod. br. U 323/13.

U ime Njeg. Veličanstva Cara!

C. kr. kot. sud u Buzetu, po tuđu funkci- onara državoga odvjetništva kao javnog tuži- telja protiv Antonije Staraj radi prekršaja § 14 toč. i Z. 16/1 1896 br. 89 i. d. n. iz god. 1897. u prisudu funkcionara državoga od- vjetništva ligata, kao javnog tužiitelja, optuž- nice, koja se nalaz: na slobodi, nakon glavne rasprave danas provedene a na osnovu prijed- loga učiteljoga od tužiitelja, da se uporabi zakon je presudo

Antoniju Staraj, ženu Antona a kcer pok. Matka i Katarine Brumbar iz Male Učle, bo- varice u Semču a pripadaju u Roču, 46 god. staru, kat. govorniku sa mlječkom, bez imetka, nepismenu, jur kažnjenu radi prekršaja o hrvati- kizmom: da je dne 23. listop. tri. god. odposlala u svrhu prodaje iz Semča u Pulu mlječka, koje je sadržavalo iznastu količinu mlijeka, te da je tako vlastitom nezakonitku stavu u promet kao hranive stvari predmetu, čija je utakna bio kadar sadržati ljudskom hranjivu, dakle prekršaj § 14 i Z. 16 i 1896. L. D. Z. 1897 br. 89, te biva zato na osnovu § 14 upomenutog za- kona uporedbom § 266 iz.

odudjena na pet (5) dana zatvora na zatvor postu- pajući trećova i onih ispravljaja mlička.

Ovom toga proglati će se nanovca prevada na odvjetnikov trodat a pozvama „Naše Sloge“

U m. 1918. C. kr. kot. sud, Pula, dne 23. nov. 1918. Dr. Volarić • • • Draščić • • •

